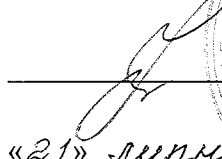

ПОГОДЖУЮ:

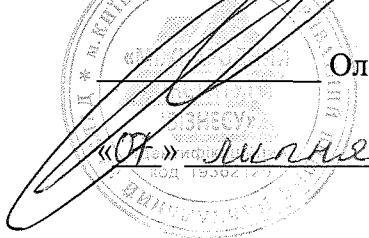
Заступник Голови
Фонду державного майна України

Наталія ПАНОВА
«21» липня 2026 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Президент ПВНЗ
«Міжнародний інститут бізнесу»

Олександр САВЧЕНКО
«07» липня 2026 р.

**СПЕЦІАЛЬНА ТЕМАТИЧНА ПРОГРАМА НАВЧАННЯ
«ОЦІНКА РЕАЛЬНИХ ЗБИТКІВ ТА УПУЩЕНОЇ ВИГОДИ ВІД ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ
ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ МЕТОДИКОЮ, МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ ТА
МІЖНАРОДНОЮ ПРАКТИКОЮ ВИЗНАЧЕННЯ ЗБИТКІВ»**

I. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПРОГРАМУ

Назва програми:	Спеціальна тематична програма навчання «Оцінка реальних збитків та упущеної вигоди від збройної агресії за національною методикою, міжнародними стандартами та міжнародною практикою визначення збитків»
Напрямок:	«Оцінка об'єктів нерухомого майна (нерухомості) та прав на них»; «Оцінка рухомого майна»; «Оцінка бізнесу, інтересів у бізнесі, фінансових інструментів та нематеріальних активів, у тому числі прав на об'єкти інтелектуальної власності»
Рівень:	Програма підвищення кваліфікації (неформальна освіта)
Рік розробки:	2026 рік
Документ, що видається:	Сертифікат про навчання
Категорія слухачів:	Оцінювачі, які мають КСО : • за напрямом 1 «Оцінка об'єктів нерухомого майна (нерухомості) та прав на них»; • за напрямом 2 «Оцінка рухомого майна»; • за напрямом 3 «Оцінка бізнесу, інтересів у бізнесі, фінансових інструментів та нематеріальних активів, у тому числі прав на об'єкти інтелектуальної власності»; • за напрямом 1 «Оцінка об'єктів у матеріальній формі» та спеціалізаціями в межах напрямку: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7; • за напрямом 2 «Оцінка цілісних майнових комплексів, паїв, цінних паперів, майнових прав та нематеріальних активів, у тому числі оцінка прав на об'єкти інтелектуальної власності» та спеціалізаціями в межах напрямку: 2.1, 2.2 Доцільно для оцінювачів із практичним досвідом

II. ОБСЯГ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Форма навчання:	Очна / Навчання у режимі відеоконференцзв'язку
Загальний обсяг:	8 академічних годин
Кількість кредитів ЄКТС:	0,3 кредиту ЄКТС
Мінімальна/максимальна кількість осіб у групі:	15–60 осіб
Форми роботи:	Лекція, дискусія, практичний кейс, демонстрація фінансової моделі

III. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА КОНТАКТНІ ДАНІ

Організатор:	ПВНЗ «Міжнародний інститут бізнесу» (МІБ)
Місце проведення:	вул. Старокиївська 10-Ф, м. Київ / платформа Zoom
Контактна особа:	Юрченко Ганна Андріївна, 0675617984, hanna.yurchenko@iib.com.ua
Розробник програми:	Нагул Ярослав Віталійович

IV. РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичне забезпечення:	Презентаційні матеріали з основними тезами, схемами та практичними прикладами. Роздаткові матеріали: пам'ятка з розмежування понять «школа / збитки / реальні збитки / упущена вигода» відповідно до ст. 22 Цивільного кодексу України та Методики № 3904/1223; чек-лист доказової бази для оцінки збитків; шаблон фінансової моделі реальних збитків та упущеної вигоди в Excel із блоком методологічних і технічних контрольних перевірок; чек-лист рецензування звіту про оцінку збитків із переліком типових «червоних прапорців»; пам'ятка щодо застосування MCO / IVS 2025 та EVS 2025, зокрема EVGN 1 «Applying EVS in Wartime Circumstances», у завданнях з оцінки збитків у воєнних обставинах.
-------------------------	--

V. АНОТАЦІЯ ПРОГРАМИ

Програму розроблено для практикуючих оцінювачів, які працюють із завданнями з оцінки збитків, включаючи реальні збитки та упущену вигоду, завданих майну та бізнесу внаслідок збройної агресії. Програма побудована як інтегрована прикладна методологія, що формує одну узгоджену логіку визначення збитків із розмежуванням складових і контролем ризику подвійного рахунку — від постановки завдання й формування доказової бази до фінансової моделі, звіту, рецензування та захисту звіту. Нормативна основа програми — Методика № 3904/1223 і Національні стандарти оцінки, з урахуванням міжнародної методологічної рамки IVS 2025, EVS 2025 та EVGN 1 «Applying EVS in Wartime Circumstances», а також релевантних підходів міжнародної практики щодо компенсації збитків і роботи компенсаційних механізмів, зокрема RD4U / ICCU. Окрема увага приділяється доказовості за умов обмежених даних, контролю якості розрахунків, типовим помилкам і рецензуванню звітів. Програма має прикладний характер, включає наскрізний практичний кейс і може бути корисною також для судових експертів.

VI. МЕТА ПРОГРАМИ

Поглиблення знань і практичних навичок щодо ідентифікації, документального підтвердження, розрахунку та обґрунтування реальних збитків і упущеної вигоди внаслідок збройної агресії, з урахуванням Методики № 3904/1223, Національних стандартів оцінки, IVS 2025, EVS 2025 (EVGN 1); з акцентом на доказовість, контроль якості, рецензування та захист звіту.

VII. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Після завершення слухач удосконалисть:

- уміння кваліфікувати характер втрати та обирати відповідну базу, підхід і метод розрахунку залежно від мети завдання: суд, арбітраж, RD4U / ICCU, страхування або інший компенсаційний механізм;
- здатність розмежовувати оцінку вартості активу, визначення шкоди, оцінку реальних збитків, розрахунок вартості відновлення та упущену вигоду як складову збитків;
- знання нормативно-правової рамки (Порядок № 326, Методика № 3904/1223, НСО, IVS 2025, EVS 2025 (EVGN 1)) і меж механізмів для громадян (Закон № 2923-IX, «Відновлення»);
- навички формування доказової бази за обмежених даних з урахуванням ієрархії доказів (EVGN 1) та якості даних (IVS 104);
- уміння будувати й перевіряти фінансову модель реальних збитків та упущеної вигоди: контрольні перевірки, аналіз чутливості, узгодження результатів і простежуваність розрахунку (audit trail);
- навички рецензування звіту про оцінку збитків.

VIII. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (ПРОФЕСІЙНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ)

Після завершення слухач уміє:

- застосовувати Методику № 3904/1223 і НСО для визначення реальних збитків, потреб у відновленні майна та упущеної вигоди суб'єктів господарювання, узгоджуючи їх без подвійного рахунку;

- визначати реальні збитки активу (нерухомість, обладнання, запаси, ЦМК/ЄМК) з урахуванням заміщення/відтворення, знецінення та доцільності ремонту;
- будувати сценарій but-for, обґрунтовувати період втрат, нормалізувати доходи/витрати та свідомо застосовувати компаундування (Методика) чи дисконтування (IVS/EVS);
- аналізувати й описувати економічний зв'язок між подією, втратою та заявленими сумами на підставі доказів і припущень, не підмінюючи юридичну оцінку причинності;
- застосовувати термінологію та підходи IVS 2025 / EVS 2025 (EVGN 1) у звітах;
- перевіряти власну фінансову модель і рецензувати звіт про оцінку збитків.

IX. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Викладачі	Форма проведення
1	Тема 1. Професійний контекст і нормативно-правова рамка (НПА України, IVS 2025, EVS 2025 (EVGN 1))	1,0	Нагул Ярослав	Лекція, дискусія
2	Тема 2. Реальні збитки: ідентифікація об'єкта, доказова база, обстеження	1,0	Нагул Ярослав	Лекція, практичний кейс
3	Тема 3. Розрахунок реальних збитків і вартості відновлення (нерухомість, обладнання, запаси, ЦМК/ЄМК)	1,5	Нагул Ярослав	Лекція, практичний кейс
4	Тема 4. Упущена вигода та переривання діяльності (but-for)	1,5	Нагул Ярослав	Лекція, практичний кейс
5	Тема 5. Фінансова модель і контроль розрахунків	1,0	Нагул Ярослав	Лекція, демонстрація моделі
6	Тема 6. Звіт про оцінку збитків і рецензування	1,0	Нагул Ярослав	Лекція, практичний кейс
7	Тема 7. Практичні кейси та підсумкове обговорення	1,0	Нагул Ярослав	Практичне заняття, дискусія
РАЗОМ:	Всього годин:	8,0		
	Всього кредитів ЄКТС:	0,3		

X. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Тема 1. Професійний контекст і нормативно-правова рамка.

Роль оцінювача та нормативна кваліфікація кейсу як перший крок. Розмежування пов'язаних задач: оцінка вартості активу; визначення розміру шкоди; оцінка реальних збитків; розрахунок упущеної вигоди як складової збитків за ст. 22 ЦКУ. Роль оцінювача — визначення вартісного виміру втрат, а не встановлення юридичної відповідальності чи вини. Національний режим: Порядок № 326 як рамковий документ для визначення напрямів шкоди

та збитків; Методика № 3904/1223 (zareєстрована в Міністерстві юстиції України за № 1522/38858) — базова методика курсу: вона прямо застосовується до визначення реальних збитків, потреб у відновленні майна та упущеної вигоди суб'єктів господарювання, є обов'язковою для оцінки збитків від збройної агресії (і для судової експертизи) та переважає над іншими нормативно-правовими актами з цих питань; дата оцінки — не раніше 23 лютого 2022 року. Коротка карта застосовних методик, спеціальних процедур і компенсаційних механізмів; алгоритм первинної нормативної кваліфікації кейсу. Окремо — механізми для громадян: Закон № 2923-IX, «Відновлення, RD4U. Міжнародні стандарти та методологічна рамка: IVS 2025, зокрема IVS 100 «Засади оцінки» (Valuation Framework), загальні стандарти IVS 101–106, стандарти активів IVS 200, 230, 300 та 400 — залежно від об'єкта та змісту завдання; EVS 2025, зокрема EVGN 1 «Applying EVS in Wartime Circumstances». Міжнародний компенсаційний механізм: Реєстр збитків RD4U → Комісія з розгляду заяв (Claims Commission / ICCU) → майбутній компенсаційний фонд; повне відшкодування (Chorzów; UNIDROIT, ARSIWA, CISG ст. 74). Пріоритет українського законодавства.

Тема 2. Реальні збитки: ідентифікація об'єкта, доказова база, обстеження.

Ідентифікація об'єкта та його стану до і після події. Основні документи та їх доказові функції: акт комісійного обстеження або інший первинний документ — фіксація факту пошкодження / знищення; технічний висновок, матеріали обстеження або висновок компетентного спеціаліста — опис технічного стану, придатності, обсягу пошкоджень і можливості відновлення; звіт оцінювача — визначення вартісного розміру втрати. Три доказові блоки заяви: факт втрати / пошкодження; право заявника на майно або бізнес-інтерес; розмір заявлених збитків. Техніка фіксації доказів: фотопrotocol за принципом «загальний вигляд → вузол → деталь», метадані EXIF / GPS за наявності, масштабування, фіксація як пошкоджених, так і непошкоджених частин; відеообхід, дрони, супутникові знімки та інші джерела з підтвердженням або захищеним датуванням. Доказовий пакет (evidence pack): реєстр доказів; матриця зв'язування «доказ → складова вимоги → доказовий блок»; контроль цілісності файлів, зокрема хеш-суми за потреби; журнал передання та зберігання матеріалів (chain of custody) для чутливих або спірних доказів. Оцінка релевантності, достатності та надійності даних за IVS 104 і логіка ієрархії доказів за EVGN 1. Практичний кейс: експрес-аналіз доказової папки, виявлення прогалин і формування переліку додаткових запитів до клієнта, технічного фахівця або інших джерел.

Тема 3. Розрахунок реальних збитків і вартості відновлення (нерухомість, обладнання, запаси, ЦМК/ЄМК).

Кваліфікація характеру втрати: повна втрата / знищення; пошкодження; часткове відновлення; тимчасова або остаточна втрата корисності активу. Витратний підхід і DRC у логіці порівняння стану «до» та «після» події. Ключове розмежування: оцінка втрати / компенсаційний вимір реальних збитків — ретроспективна дата, фактичний вік, стан, технічні характеристики та залишковий строк корисного використання активу, без необґрунтованого покращення становища заявника; та вартість відбудови / відновлення — окрема задача, яка може визначатися на поточну дату з урахуванням сучасних будівельних, технічних, безпекових і регуляторних вимог, зокрема підходу «Build Back Better». Такі розрахунки можуть готуватися в межах одного звіту, але мають розкриватися окремо із зазначенням дати, мети, бази, припущень і меж використання результатів. Складові витрат і коригувань: будівельні та монтажні роботи; демонтаж, знесення, розмінування,

деконтамінація та інші підготовчі роботи; фізичне, функціональне й економічне знецінення; залишкова, утилізаційна або брухтова вартість пошкоджених елементів; економічна доцільність ремонту порівняно із заміною. Особливості за групами майна: нерухомість (IVS 400); машини, обладнання та інфраструктура (IVS 300); запаси (IVS 230); інженерні мережі; ЦМК / ЄМК. Практичний кейс: пошкоджений виробничий цех / виробнича лінія.

Тема 4. Упущена вигода та переривання діяльності (but-for).

Стандарт «реальної можливості» за ст. 22 ЦКУ: «реально», «за звичайних обставин» та «якби право не було порушене». База аналізу — довоєнна практика заявника, підтверджені фінансові показники, контракти, виробничі потужності та ринкова динаміка. Економічний зв'язок між подією, втратою активу / перериванням діяльності та заявленими сумами — без підміни юридичної причинності. Період втрат за Методикою № 3904/1223: від дати порушення до обґрунтованого моменту відновлення діяльності з урахуванням строків після припинення порушення, підготовки ділянки, технічного відновлення та інших релевантних обставин. But-for аналіз: сценарій «якби подія / порушення / пошкодження не відбулися» мінус фактичний сценарій; упущена вигода — різниця між очікуваним і фактичним фінансовим результатом за обґрунтований період. Приведення в часі: компаундування вже понесених втрат і дисконтування майбутніх втрат. Ставка дисконту та ризику: узгоджене відображення систематичних, країнових, воєнних і специфічних ризиків у ставці, грошових потоках або сценаріях; недопущення подвійного рахунку. Суміжні види втрат і витрат за додатком до EVGN 1; зменшення збитків (mitigation); валюта розрахунку, дата перерахунку, курсові припущення та податкові наслідки / gross-up за потреби. Межі повного відшкодування: «втрата шансу»; для нових бізнесів — підвищені вимоги до доказової бази та коригування на ризик виживання. Практичний кейс: упущена вигода бізнесу.

Тема 5. Фінансова модель і контроль розрахунків.

Структура моделі реальних збитків і моделі упущеної вигоди: вхідні дані; припущення (карта припущень, окремо спеціальні); розрахункові аркуші. Контрольні перевірки — доктринальні (подвійний рахунок; узгодженість дат і періодів; валюта; неподвоєння воєнного ризику) та технічні (структура капіталу, межі ставок, відсутність від'ємних періодів, очищення формульних помилок). Сценарії; аналіз чутливості (ставка, термінальне зростання, маржа, дата); узгодження результатів; простежуваність розрахунку (audit trail) — кожне число посилається на реєстр доказів. Розкриття суттєвих обмежень, модельної невизначеності та чутливості результатів (IVS 105, IVS 106). Ключові питання до DCF-моделі за практикою арбітражу. Типові помилки в Excel (ex ante / ex post; нестикування ставки та потоків; «хокейна ключка»). Демонстрація моделі та пошук закладених помилок.

Тема 6. Звіт про оцінку збитків і рецензування.

Звіт про оцінку збитків як документ, що поєднує національні вимоги та міжнародну методологічну рамку. Національний шар: статус звіту за Законом № 2658-III; форма, зміст, підпис і виконання суб'єктом оціночної діяльності; Методика № 3904/1223 та спеціальна методика/процедура за потреби; бази оцінки, підходи та розкриття відповідно до національних стандартів оцінки. Міжнародний шар: ключові змістові елементи звіту за розділом 5 EVGN 1 — опис майна до події, фіксація втрати, зв'язок із війною, вартість із поясненням способу визначення та припущень, розкриття суттєвої невизначеності; вимоги IVS 106 щодо звітності. Елементи, що найчастіше потребують особливої уваги: застосовна редакція IVS / EVS; карта припущень і спеціальних припущень; зв'язок кожного суттєвого

числа з реєстром доказів; розкриття способу врахування воєнного ризику; межі використання звіту. Рецензування: перевірка звіту з позиції потенційного зовнішнього користувача або опонента — суду, арбітражу, RD4U/ICCU, страховика, банку, аудитора чи іншої сторони. Етика та незалежність за EVGN 1: розкриття конфлікту інтересів; гонорар не залежить від суми збитків; неприпустимість завищення або необґрунтованого посилення вимоги. Практичний кейс: експрес-рецензія фрагмента звіту.

Тема 7. Практичні кейси та підсумкове обговорення.

Розбір наскрізного практичного кейсу у форматі підсумкового інтегрованого завдання (пошкоджені нерухомість та обладнання, простій і упущена вигода). Слухачі аналізують вихідні дані; формують перелік необхідних доказів; розмежовують реальні збитки, вартість відновлення та упущену вигоду; перевіряють фінансову модель на логічні й технічні помилки; виявляють ризики подвійного рахунку; формують короткий висновок щодо достатності доказової бази. Обговорення типових помилок у звітах та підсумкове обговорення результатів кейсу.

XI. ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- Лекційні блоки з детальним розглядом нормативної бази та методології.
- Практичні розрахункові кейси (реальні збитки, упущена вигода).
- Демонстрація фінансової моделі та аналіз помилок, закладених у ній.
- Дискусії з розбором практики та спірних питань.
- Для груп понад 30 осіб практичні завдання виконуються у форматі роботи в підгрупах із подальшим спільним обговоренням результатів.

XII. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ ТА КРИТЕРІЇ

Вид контролю	Форма проведення	Шкала оцінювання
Поточний контроль:	Присутність на всіх заняттях, активна участь в обговореннях та дискусіях, перевірка правильності логіки/розрахунку кейсу	Зараховано (із видачею сертифіката) / Не зараховано